

ЗВІТ

про роботу Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України у 2015 р.

I. Організаційна діяльність

Станом на січень 2015 р. до складу Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України входило 56 осіб. Протягом року до Спілки було прийнято 5 осіб. Виведено із складу Спілки 2 особи (за власним бажанням).

Протягом 2015 р. було проведено 6 засідань Правління ЧОО НСКУ, на яких, зокрема, йшлося про делегування голови правління Чернігівської обласної організації Національної спілки краєзнавців України О.Б. Коваленка до участі в установчих зборах Громадської ради при Чернігівській облдержадміністрації (січень 2015 р.); про заходи з нагоди 100-річчя від дня народження фундатора Національної спілки краєзнавців України, академіка П.Т. Тронька (березень 2015 р.); пропозиції щодо перейменування вулиць у Чернігові згідно із Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (червень 2015 р.); прийняття нових членів до ЧОО НСКУ (травень 2015 р.); подання до Правління НСКУ щодо нагородження Грамотою Національної спілки краєзнавців України за багаторічну сумлінну краєзнавчу працю та в зв'язку з ювілеями Л.П. Линюк та С.О. Павленка (червень 2015 р.); нагородження грамотами Правління ЧОО НСКУ Мезинського археологічного науково-дослідного музею імені В.Є. Куриленка з нагоди його 50-річчя від дня заснування, Л.В. Студьонової з нагоди 50-річчя наукової та бібліографічної діяльності, Г.О. Кузнецова з нагоди 90-річчя від дня народження (вересень 2015 р.); клопотання щодо призначення членам НСКУ – ветеранам краєзнавчого руху стипендій Чернігівської обласної державної адміністрації на 2016 р. (жовтень 2015 р.).

За поданням Правління ЧОО НСКУ в 2015 р. відомі краєзнавці С.О. Половникова (Чернігів) та А.В. Морозова (Чернігів) одержували стипендії Чернігівської обласної державної адміністрації.

II. Науково-дослідна робота

Протягом року року ЧОО НСКУ виступила співорганізатором низки наукових конференцій:

- «Других Самоквасівських читань», присвячених 80-річчю археолога і краєзнавця О.В. Шекуна (січень 2015, Чернігів);
- круглого столу «Науковець-архівіст, краєзнавець Яків Жданович» (до 130-річчя від дня народження) (березень 2015, Чернігів);
- Міжнародної наукової конференції XIII Болховитіновські читання (травень 2015, Чернігів);
- наукової конференції «Володимир Великий та його доба», присвяченої 1000-літтю від дня смерті Володимира Великого (вересень 2015, Любеч);
- круглого столу «Україна й українці у Другій світовій війні» (вересень 2015, Чернігів);
- наукових читаннях «Роль і місце земських установ у соціально-економічному, культурному розвитку Чернігівщини» (до 150-річчя створення Чернігівського губернського земства) (вересень 2015, Чернігів);
- Міжнародної науково-практичної конференції «Історико-археологічний та природно-екологічний потенціал Мезинської округи: минуле, сучасне та перспективи розбудови», присвяченої 50-літтю Мезинського археологічного науково-дослідного музею та 85-річчю його засновника В.Є. Куриленка (вересень 2015, Чернігів – Мезин);

- «Третіх Самоквасівських читань», присвячених 90-річчю археолога та краєзнавця Г.О. Кузнецова (вересень 2015, Чернігів);
 - Сьомих Шрагівських читань «Ілля Шраг та регіональні еліти Північного Лівобережжя у другій половині XIX – на початку ХХ ст..» (вересень 2015, Чернігів);
 - Другої Чернігівської обласної історико-краєзнавчої конференції учнівської молоді, присвяченої 100-річчю від дня народження П.Т. Тронька (жовтень 2015 р., Чернігів);
 - наукового семінару «О.М. Лазаревський і регіональні еліти Лівобережної України у громадсько-політичному та соціокультурному житті другої половини XIX – початку ХХ ст..» (грудень 2015 р., Чернігів).
-

Протягом 2015 р. на засіданнях Спеціалізованої вченої ради К 79.053.01 у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка були захищені кандидатські дисертації з історії краю:

Бойченко С.Г. «Чернігівський некрополь останньої третини XVIII – початку ХХ ст.»;

Музика Ю.В. «Громадська та науково-просвітницька діяльність Д.Л. Мордовця (1830 – 1905)»;

Тригуб О.О. «Рід Туманських в історії України (кінець XVIII – початок ХХ ст.)».

Голова Правління ЧОО НСКУ проф. Коваленко О.Б. узяв участь у підготовці підручника для студентів вищих навчальних закладів «Основи краєзнавства» та науково-популярного видання «Україна Тараса Шевченка», які побачили світ у 2015 р.

Члени ЧОО НСКУ брали безпосередню участь у підготовці чергових томів науково-документального серіалу «Реабілітовані історією» по

Чернігівській області, а також чернігівського тому «Зводу пам'яток історії та культури України»

III. Просвітницька діяльність

Протягом 2015 р. за безпосередньої участі членів ЧОО НСКУ було проведено 9 засідань клубу «Краєзнавець», що діє на базі Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка. На засіданнях клубу «Краєзнавець», а також у Чернігівському обласному історичному музеї імені В.В. Тарновського було презентовано нові краєзнавчі видання:

- 16-й випуск збірника наукових праць «Скарбниця української культури»;
- ілюстрований довідник О.М. Бондаря «Замки та фортеці Чернігово-Сіверщини в XV–XVIII ст.» та путівник «Подорож козацьким Черніговом XVII–XVIII ст.»;
- книга В. Моренця «Невідома спадщина» (спогади, статті, щоденники старшин армії УНР, уродженців Прилук та Прилуцького району);
- книга М. Гриня «Козацьке: матеріали до історії рідного села над Супій-рікою і його найближчої округи»;
- 2-а книга «Літопису доль та днів минулих» з історії Чернігівського району;
- науково-популярне видання «Катерининська церква в Чернігові»;
- перший випуск Чернігівського тому «Зводу пам'яток історії та культури України», присвячений історико-культурній спадщині Чернігівського району.

Члени ЧОО НСКУ також підготували тематичні виставки у музеях області:

- «Пом'яни, Господи, жертв Катастрофи і герої її» (до Дня пам'яті жертв Голокосту) (Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського);

- «Людина, закохана в історію рідного краю» (до 80-річчя археолога і краєзнавця О.В. Шекуна) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Нові археологічні дослідження на Чернігівщині» (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Мое гончарство» (до 90-річчя від дня народження художника-кераміста Г.П. Денисенка) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Під проливом Дрейка» (до 80-річчя уродженця Батурина, капітана першого рангу, Героя Радянського Союзу В.Є. Соколова) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «День, коли закінчилася війна» (до 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі і закінчення Другої світової війни) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Чернігівські дороги Кобзаря» (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Тоталітаризм: карикатури і шаржі» (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Чернігівська земля у державі князя Володимира» (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Прapor бойовий» (до Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Ta не упав, не стлів, не зник Чернігів...», присвячена історії міста у 1930–1950-х рр. (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Закоханий у життя» (до 90-річчя археолога і краєзнавця, почесного громадянина міста Чернігова Г.О. Кузнєцова) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);

- «Гімназія – храм добра і світоч науки» (до 210-ї річниці заснування Чернігівської чоловічої гімназії) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Вже не глина, а натхнення майстра» (до 90-річчя І.І. Бібіка – заслуженого майстра народної творчості України, члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, ветерана Другої світової війни) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Був у Чернігові музей» (до 40-річчя музею декоративно-ужиткового мистецтва) (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- «Нагороди та відзнаки Збройних Сил України» (*Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського*);
- Виставка творів народного художника України А. Шкурка (до 90-річчя від дня народження) (*Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана*);
- «Заповіт Л. Могучова» (до 90-річчя від дня народження) (*Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана*);
- Седнєв у творчості вітчизняних художників ХХ ст. (*Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана*);
- Чернігівський слід на паризькому Мон-Парнасі (до 115-річчя від дня народження О. Савченка-Більського) (*Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана*);
- Декоративний розпис Чернігівщини (*Чернігівський обласний музей ім. Г. Галагана*);
- «Війна очима героїв»: фотовиставка (*Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана*);
- «Море починалося з Батурина» (до 80-річчя від дня народження Героя Радянського Союзу, уродженця Батурина В.Є. Соколова) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);

- «Вони віддали життя за Батьківщину» (до 70-річчя Перемоги над нацизмом) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Кирило Розумовський – гетьман України» (до 287-річчя від дня народження) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Іконопис XVII–XIX ст.» (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Медовий шлях Петра Прокоповича» (до 240-річчя від дня народження П.І.Прокоповича) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця» із залученням експонатів з Конотопського краєзнавчого музею ім. О.М. Лазаревського)*
 - «Історія, збережена землею» (археологічні знахідки з розкопок у Батурині в 2014 р.) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «З Україною у серці» (до Дня Державного Прапора України) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Перші подвижники музейної справи в Батурині» (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Справжній голова – О.П. Згурський» (до Дня міста Батурина) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*);
 - «Кобза моя – ти перебореш недолю» (до Дня українського козацтва) (*Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»*).
-

У друкованих та електронних ЗМІ з метою пропаганди історико-культурної спадщини Чернігівщини протягом 2015 р. виступили члени Спілки О.Б. Коваленко, Т.П. Демченко, С.Ю. Зозуля, О.Я. Рахно, О.І. Крук, С.Л. Лаєвський, О. М. Ляшев, С.О. Павленко, С.О. Половникова, Н.Б. Реброва, В.М. Сапон, А.Л. Курданов.

ЧОО НСКУ плідно співробітничає з Чернігівським національним педагогічним університетом імені Т.Г. Шевченка, Ніжинським державним університетом імені М.В. Гоголя, Чернігівським обласним історичним музеєм імені В.В. Тарновського, Чернігівським обласним художнім музеєм імені Г.П. Галагана, Національним історико-культурним заповідником «Гетьманська столиця», Національним історико-архітектурним заповідником «Чернігів стародавній», Новгород-Сіверським історико-культурним музеєм-заповідником «Слово о полку Ігоревім», Історико-археологічним музеїним комплексом «Древній Любеч». Зокрема, у навчальному корпусі Навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка було облаштовано приміщення Правління ЧОО НСКУ.

IV. Видавнича справа

Протягом 2015 р. було видано низку книг і буклетів місцевих авторів з історії краю:

1. БІБЛІОТЕКИ Чернігівщини на сторінках преси: бібліогр. покажч. публ. за 2014 р. /Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка; уклад. А. Мальована; відп. за вип. О. Сльозка. – Чернігів, 2015. – 115 с.
2. БОРЗНЯНСЬКИЙ район запрошує / Борзнян. райдержадмін. Чернігів. обл. – Борзна, [2015]. – 16 с.
3. БОРИСЬ в ім'я честі / Чернігів. РЦБС, Чернігів. ЦРБ. – Чернігів: Лозовий В.М., 2015. – 151 с.: фото.
4. БОНДАР О.М. Подорож козацьким Черніговом XVII–XVIII ст.: путівник /О. Бондар, Д. Сердюк. – Чернігів, 2015. – 80 с.
5. БРИК О.Г. На крилах Пегаса: мемуари / О. Брик. – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – 175 с.: іл.

6. ДОММЕ Є.В. Варва – європейське містечко / Є. Домме. – Чернігів: [б. в.], 2015. – 47 с.: іл.
7. ДОПОВІДЬ про стан навколошнього природного середовища в Чернігівській області за 2014 рік / [відп. за підгот. розд. доп. В.А. Новак]. – Чернігів, 2015. – 230 с.: іл., карти, табл.
8. ЕКОНОМІЧНЕ і соціальне становище Чернігівської області за січень–березень 2015 року / Держ. служба статистики України, Гол. упр. статистики у Чернігів. обл.; [відп. за вип. О.М.Радченко]. – Чернігів, 2015. – 74 с.
9. ЕКОНОМІЧНЕ і соціальне становище Чернігівської області за січень-квітень 2015 року / Держ. служба статистики України, Гол. упр. статистики у Чернігів. обл.; [відп. за вип. О.М.Радченко]. – Чернігів, 2015. – 102 с.: табл.
10. ЕКОНОМІЧНЕ і соціальне становище Чернігівської області за січень-травень 2015 року / Держ. служба статистики України, Гол. упр. статистики у Чернігів. обл.; [відп. за вип. О.М.Радченко]. – Чернігів, 2015. – 91 с.: табл.
11. ЗАЙЧЕНКО В. Вишивка козацької старшини XVII–XVIII століть: з колекції Чернігів. історич. музею ім. В.В. Тарновського / В. Зайченко. – К.: Родовід, 2015. – 107 с.
12. ЗАКОХАНИЙ в історію: Матеріали Третіх Самоквасівських читань, присвяч. 90-річчю Г.О. Кузнецова / [редкол.: О.Б. Коваленко та ін.] – Чернігів: Видавець В.М. Лозовий, 2015. – 168 с.: іл.
13. ЗВІД пам'яток історії та культури України. Чернігівська область. Вип. 1. Чернігівський район: енцикл. довід. / [редкол.: В. Корж, О. Коваленко, А. Курданов та ін.] – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – 268 с.: іл.
14. ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2016 рік / [уклад.: Л.В.Студьонова, І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М.Аліференко]. – Чернігів, 2015. – 75 с.

15. ІНФОРМАЦІЯ для внутрішньо переміщених осіб з окупованих територій: адресні ресурси м. Чернігова / Чернігівська ОУНБ ім. В.Г. Короленка; упоряд. О.М. Плаунова; відп. за вип. І. М. Аліференко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Чернігів, 2015. – 35 с.
16. ЙШЛИ у бій молодими: до 70-річчя визволення України від фашистських окупантів і 70-річчя Перемоги у Другій світовій війні / [упоряд. В.І.Лисенко]. – Чернігів: Десна, 2015. – 568 с.
17. КАЗЕМИРОВ К.В. Освобождение Черниговщины от немецко-фашистских захватчиков / К. Каземиров. – Чернигов, 2015. – 36 с.
18. КАТЕРИНИНСЬКА церква в Чернігові / [А. Доценко; керівник проекту Ю. Соболь]. – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – 183 с.: іл.
19. КОРОПЩИНА туристична: турист. путівник по Короп. р-ну / [текст В. Шут, В. Михайленко]. – Короп: [б. в.], [2015]. – 31 с.: іл.
20. ЛАЗАРЕНКО О.М. Спогади про Ніжин. 100 років тому / [упоряд. М. Шкурко]. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко, 2015 – 152 с.
21. ЛЕУС В. «Ковбасна революція»: худож.-док. повість, оповідання. / В. Леус. – Чернігів, 2015. – 62 с.
22. ЛІТЕРАТУРА та культура Полісся: Збірник наукових праць. – Ніжин, 2015. – Вип. 77. – Сер. «Філологічні науки» № 3. – 333 с.
23. ЛІТОПІС доль та днів минулих. Кн.2 / [упоряд. Г. Адруг-Дараган, А. Курданов; редкол.: О. Коваленко та ін.] – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2015. – Кн. 2. – 648 с.
24. ЛЯШЕВ О. Нарис церковної історії села Роїща /О. Ляшев. – Чернігів: Десна, 2015. – 124 с.
25. МАТЕРІАЛИ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Україна у Другій світовій війні: міфи і реальність»: (до 70-річчя перемоги над нацистською Німеччиною) / [уклад. О.В.Онищенко]. – Чернігів: ЧОІППО ім. К.Д. Ушинського, 2015. – 163 с.

26. МАТЕРІАЛИ міжрегіональної науково-практичної конференції «Вигнання нацистських окупантів з України: пам'ять та уроки історії для сьогодення». – Чернігів, 2015. – 175 с.
27. МАЛОРОССИЙСКИЕ переписные книги 1666 года [Ксерокопия] / [авт. послесл. А.Лазаревский]. – Чернигов: [б. и.], [2015]. – 109 с.
28. МИХАЙЛЕНКО В. Коропщина в іменах: біографічний довідник / В. Михайленко. – Мена: Домінант, 2015. – 264 с.
29. МОРЕНЕЦЬ В. «Просвіта» інкогніта / В. Моренець. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко, 2015. – 500 с.: іл.
30. НІЖИНСЬКА старовина: зб. регіональної історії та пам'яткознавства. Вип. 19 (22) /редкол.: С.І. Посохов (гол. ред.), О.Б.Коваленко, О.М. Титова та ін. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2015. – 162 с. – (сер.: «Ніжинознавчі студії, №12»).
31. НІЖИНСЬКА старовина: зб. регіональної історії та пам'яткознавства. Вип. 20 (23) /редкол.: С.І. Посохов (гол. ред.), О.Б.Коваленко, О.М. Титова та ін. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2015. – 223 с. – (сер.: «Пам'яткознавство Північного регіону України, №7»).
32. ОЖИВАЄ минувшина: творчість ічнянців. Кн. 3-я / [упоряд. Н. Черненко, Т. Чумак, В. Шевченко]. – К.: Гнозіс, 2015. – 248 с.
33. ОЛЕКСІЙ Григорович Брик: біобіліogr. покажч. / [упоряд. Н.В. Романчук; передм. Мих. Ткача; віdp. за вип. І.М. Аліференко]. – Чернігів, 2015. – 28 с.
34. ПОДГОРНЫЙ Е. Оглашаю весь список: Все жертвы сталинского генеральского корпуса: репрессии и войны. Промежуточные итоги: Из моих очерков о службе. – Чернигов: Десна Полиграф, 2015. – 408 с.
35. «ПРОСТИТЕ мне мою нежность»: з епістолярної спадщини О.П. Довженка /[упоряд. В.М. Пригородський]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2015. – 48 с.: іл.

36. САМБУРСЬКИЙ К.І. Щоденники. 1918–1928 рр. Гірка українська історія очима псаломщика з Гужівки [Ічнянського р-ну] /К. Самбурський. – К.: Гнозіс, 2015. – 1023 с.: іл.
37. СКАРБНИЦЯ української культури: зб. наук. праць. /Чернігів. істор. музей імені В.В. Тарновського та ін. – Чернігів, 2015. – Вип. 16.– 232 с.
38. СНОВСЬКЕ: від найдавніших часів до сьогодення: сторінки історії / [уклад. Н.О. Ісащенко]. – Сновське; Щорс, 2015. – 84 с.
39. СПОВІДНІ розписи села Дягови 1746 – 1830 років /[упоряд. С. Горобець]. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2015. – 368 с.
40. СТАТИСТИЧНИЙ щорічник Чернігівщини за 2014 рік /Гол. упр. статистики у Чернігів. обл.; [відп. за вип. Т.В. Козар]. – Чернігів, 2015. – 436 с.: табл.
41. ТОПЧИЙ В.А. «Не отрекаюсь!». Князь Михаил Всеvolodович Черниговский и боярин Федор / В. Топчий. – Чернигов: Десна Полиграф, 2015. – 183 с.
42. ФЕСЮН А.Г. Куковичи: (ист. очерк) /А. Фесюн. – Москва: Серебряные нити, 2015. – 90 с.
43. ЧЕРНІГІВ європейський. Повертаємо історичну пам'ять та справедливість: зб. – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – 55 с.: табл..
44. ЧЕРНІГІВ як на долоні [Мапи]. – Чернігів: [б. в.], [2015]. – 1 розг. арк.
45. ЧЕРНІГІВСЬКА Шевченкіана: [поезія, проза, публіцистика] / [упоряд.: В. Солонікова та ін.; редкол.: Д. Іванов та ін.; фотограф М. Тищенко]. – Чернігів: Десна, 2015. – 438 с.: іл.
46. ЧЕРНІГІВСЬКІ старожитності: зб. наук. праць. – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – Вип. 2(5): До 890-річчя першої писемної згадки про Борисоглібський собор у Чернігові. – 284 с.: іл.
47. ЯСЕНЧУК О. Сіверщина в боротьбі за волю: нариси. – Мена: Домінант, 2015. – 178 с.: іл.
-

Тривало видання біобібліографічного серіалу «Історики та краєзнавці Чернігівщини». У 2015 р. побачили світ його чергові випуски:

Юрій Миколайович Ситий / [уклад. Н.В. Романчик, Л.В. Ясновська; наук. ред. О.Б. Коваленко; ред. І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М.Аліференко]. – Чернігів, 2015. – 56 с. – («Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 20).

Аркадій Васильович Верзилов / [уклад. О.Б. Коваленко, О.Я. Рахно, С.Г. Скоренок; наук. ред. О.Б. Коваленко; ред. І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М.Аліференко]. – Чернігів, 2015. – 83 с. – («Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 21).

**Голова Правління
Чернігівської обласної
організації Національної
спілки краєзнавців України
професор**

Коваленко О.Б.